

ОБРАЗОВАТЕЛНА ТЕХНОЛОГИЯ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО ГЕОГРАФИЯ И ИКОНОМИКА

КОНЦЕПЦИЯ И ПРОГРАМА

На подготовката за матура по география и икономика се отделя все по-голямо внимание. Тя отразява формираната географска култура като част от общата култура на ученика. Нейното значение се засилва от факта, че резултатите от Държавния зрелостен изпит (ДЗИ) се използват за прием във ВУЗ (за 2007–2008 учебна година в 24 ВУЗ, а през 2008–2009 в 36).

Провеждането на ДЗИ е финален етап в обучението по география и икономика в средните училища. Те са показател за качеството на усвоените от учениците знания и умения по предмета. Акцентът в ДЗИ се поставя върху „регистрацията“, установяването на компетенции, отразени в стандартите като очаквани резултати.

Работата по подготовката на учениците за ДЗИ през учебната 2008/2009 г. се осъществява в две насоки:

1. В подготовката на ситуации, проектирани в пакет материали (задачи със структуриран отговор, бланка за отговорите, практически задачи и теми) във всеки час за постигане на очакваните резултати.

2. Ежеседмична консултация за решаване на задачи от трите компонента на матурата:

- тестови задачи;
- практически задачи;
- разработка на тема.

Резултатите от работата ми с учениците за матура 2007/2008 показаха:

– от 22 ученика 55 % избраха география и икономика за втори матуриретен предмет;

– от общ 12 явили се, 1/3 получиха отлични оценки, 1/3 много добри и 1/3 добри (слаби оценки нямаше).

От тази учебна година в помощ на съвместната работа с учениците за подготовката за ДЗИ са две помагала – на Издателство „Д-р Иван Богоров“, „Матура за отличен“, и два сборника с тестове и практически задачи.

В конкретната ми работа по подготовката на учениците за матура използвах един основен нормативен ресурс – учебната програма по география и икономика за ІХ–ХІІІ клас и 2 основни информационно-методологически ресурса – учебниците по география и икономика на издателство „Д-р Иван Богоров“ и Книгата на учителя.

Учебните помагала ме ориентираха към пости-

гане на очакваните резултати, а от учебните използвах апарата за контрол и самоконтрол. В последните два много ценни се оказват въпросите и задачите, които са насочени към формиране на посочените компетенции в учебната програма на ДЗИ.

Книгата на учителя е полезна с методологията, която гарантира бързо и лесно усвояване на знания и умения чрез пътищата, начините и средствата за това.

В своята работа за подготовка на ДЗИ по география и икономика се сблъсках с факта, че времето за постигането на очакваните компетенции от ДЗИ (двадесет от география на света и десет от география на България) е крайно недостатъчно – годишен хорариум 54 часа в ІХ и X клас и 36 часа в ХІІ клас.

Целта на моето изследване беше да се разработи и експериментира модел на образователна технология за развитие на географските компетентности по темите *География на света* и *География на България* при подготовка за ДЗИ по география и икономика.

Чрез използването на образователна технология за подготовка на учениците за ДЗИ, реализирах постигането на Очакваните компетенции от учебната програма.

Хипотеза на изследването:

❖ При географското образование в гимназиален етап в ДЗИ е проектирано постигането на 6 и 2 стандарт;

❖ Огромно по обем учебно съдържание при недостатъчно технологично време – 54 учебни часа в ЗП 9 и 10 клас, 36 часа в ХІІ клас и до 93 часа в ЗИП – ХІІ клас (около 31 в повечето случаи);

❖ Особеност на проектираното учебно съдържание в 6 ядра в ХІІ клас е преобладаващото съдържание за география на света към това за география на България в отношение 3:1;

❖ Особеност при оформяне на стандартите и ОР е приоритетното усвояване на теоретични знания за сметка на развитие на дейностите – картографски, графични, статистически изображения в реалното и виртуалното пространство;

С целенасочената подготовка за ДЗИ (по програмата от Наредба № 1) би могло да се компенсират посочените по-горе негативни слабости и да се развият географските компетентности

Получените резултати ще потвърдят или отхвърлят една от хипотезите за ефективна подготовка за ДЗИ по география и икономика: „Подготовката за ДЗИ е продължителна (през целия гимназиален етап) дейност, която предполага проектирането ѝ в образователна технология“.

Избрах тази хипотеза с убедеността, че ДЗИ са неразделна и неотменна част от гимназиалния етап в българското училище. За доказване на хипотезата използвах следните параметри, критерии и показатели (табл. 1):

От анализа на работата си при подготовката за матура констатирах, че при разработването на методиката на всеки урок не съм обръщала достатъчно внимание на връзката между компетенциите в учебната програма на ДЗИ и очакваните резултати от ДЗИ. Затова в конкретната си работа по въпроса използвах следните подходи:

❖ При тематичното планиране на учебното съдържание в ІІХ, Х и ХІІ клас поставям акцент върху решаване на задачи, които осигуряват постигане на очакваните резултати. В хода на тематичното планиране и разработване на методичните единици при констатиран пропуск в това отношение добавям задачи в графа „забележка“. Някои от задачите са от апарата за контрол и самоконтрол, други от вече посочените помагала, а трети конструирам сама.

❖ Тъй като писмената разработка на поставена тема в най-голяма степен затруднява зрелостниците, възлагам им самостоятелна работа по предварително зададена тема или фрагмент от нея с уточнен алгоритъм. При проверката на темите правя подробна рецензия с препоръки за правилната последователност и научен стил в изложението. Правя общкласен коментар върху типичните грешки и пропуски.

❖ Във всеки текущ и тематичен контрол включвам тестови задачи, конструирани от мен или взаимствани от помагалата. Техният брой е различен, но не много голям, и ми носи информация за подготовеността на ученика. Използвам контролен лист с няколко задачи, който се решава за определено време. С помощта на еталона на верните отговори те се самооценяват. Акцентирам върху пропуските.

❖ За формиране на правилна пространствена ориентация използвам учебната тетрадка на издателство „Д-р Иван Богоров“. Това става във всеки момент от урока – в началото на всеки час, в хода на новия урок, и за затвърдяване. Възлагам на учениците домашна работа по всяка тема.

Програмата на образователна технология за подготовка за матура е приложена в електронния вариант на статията (вж. www.geography.iit.bas.bg).

ОБУЧЕНИЕ И РЕЗУЛТАТИ

Обучаващият експеримент се проведе през учебната 2008–2009 г. с 12 ученици на ХІІІІ клас на СОУ „Свети Кл. Охридски“, гр. Ракитово, съобразно с конструираната програма на образователна технология (вж. приложението в електронния вариант на статията) от месец септември до месец май на 2009 г. Фактите са регистрирани чрез наблюдения и чрез резултатите от текущия контрол в съответствие с инструментариума за контрол. Обучаващият експеримент започва с въведение в програмата за ХІІ клас като първи момент от изследователската работа. Мотивирането и организирането направих с въпроси и задачи, формулирани в съответствие с постиженията на учениците от обучението по география от ІХ до началото на ХІІ клас.

На въпросите *„Защо избрахте учебния предмет география и икономика за втора матура? „учениците дадох интересни и разнообразни отговори – „Защото смятам че този предмет мога да подготвя; Защото обичам географията; Защото мога да кандидатствам с матурите; Защото съм подготвен по география и икономика.“*

Учителят представя програмата за ДЗИ:

1) Обръща внимание на компетентностите, които ще се оценяват;

2) Обръща внимание на формата на изпита¹

ДЗИ се състои от две части:

1. 38 задачи с максимален брой точки 65:

➤ тестови задачи от затворен тип с 4 възможни отговора, от които 1 верен;

➤ тестове задачи със свободен отговор;

➤ две практически задачи по една върху съдържание от География на света и от География на България.

2. Писмена разработка върху учебно съдържание от География на България с максимален брой точки 35. Общ брой точки 100.

3) Посочва примерни задачи, с които ще се установява как са постигнати тези компетентности;

4) Обръща внимание на видовете задачи: със структуриран отговор за избор; със структуриран отговор за подреждане в правилна последователност;; със структуриран отговор за съотнасяне – такива са повечето от практическите задачи; със свободен къс отговор.

Учениците изказват различни предположения за това какво знаят и могат добре; за най-важните неща, които трябва да припомнят; за слабостите до

¹ Наредба (ДВ бр. 80 от 12 септември 2008) за изменение на Наредба 1 от 2003 г. за учебно-изпитните програми за ДЗИ (публ. ДВ бр. 37/2003 г., доп. в бр. 47/2004 г. и бр. 98/2006; с измен. в бр. 74/2007 г.

	II Част Разработка на темата от ДЗИ	
Географска Компетентност	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Изяснява глобалните проблеми, свързани с опазването и рационалното използване на природните ресурси и околната среда. ▪ Оценява природноресурсния потенциал на земята. ▪ Степенува по значимост факторите за развитие на световното стопанство. ▪ Очертава проблемите на регионите. ▪ Оценява ролята на географското положение и съвременните граници на България; проследява промените в териториалния обхват ▪ Оценя природно – ресурсния потенциал на България. 	<p>Може Не може</p> <p>Може Не може</p> <p>Може Не може</p>
Модели на поведение	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Изразява отношение към демографския проблем и аргументира начините за неговото решаване. ➢ Коментира проблемите свързани с орбанизацията. ➢ Коментира регионалните конфликти и причините за тях. ➢ Аргументира пътищата за решаване на глобалните Проблеми. ➢ Дискутира решаването на проблемите свързани с концепцията за устойчиво развитие. ➢ Прави географско изследване на местната община или област ➢ Съставя реферат и есе с географско съдържание. 	<p>Може Не може</p> <p>Може Не може</p> <p>Може Не може</p> <p>Може Не може</p>

този момент; за най-големите затруднения и какви резултати ще постигнем на матурата.

Другата важна цел беше запознаването с програмата за подготовка за матура на цялата група, която се използва като постоянен ориентир.

Темата "Регионално развитие и регионална политика на стопанството" – първата експериментална тема за един от видовете контрол – текущ контрол, се проведе с акцент върху:

- 1) коментара на очакваните резултати: 1. Проследява тенденциите в регионалното развитие на стопанството; 2. Разкрива особеностите и тенденциите в стопанската политика по региони и страни;
- 2) представянето в схема на системата понятия за Регионална стопанска политика;
- 3) изпълнението на Тест 1 (задачи 1–30).

Усилията бяха насочени към: кратко устно припомняне на основното, което изискват очакваните резултати; анализ на схемата от понятия – наложиха се някои корекции и допълнения, например: регионална стопанска политика, регионално управление на стопанството. Учениците се затрудниха да посочат някои от понятията като регионално международно сътрудничество, признаците за сравняване на регионите. В същото време лесно се справиха с други понятия, например качество на живот, човешки ресурси.

След припомнянето пристъпихме към Тест 1. По време на самостоятелната работа имаше някои коментари, например, кои са основните методи на природната география, какви видове графични изображения има.

Резултатите от Тест 1 дават основание за някои **текущи изводи**:

1) трудни се оказват задачите от равнищата характеризирани, анализирани и синтезирани. Причини за това може би са някои пропуски в курса на обучение, както и в знанията от миналите години.

2) по-лесни са задачите от равнищата разбирае и приложение. Причина за това може би е постоянното решаване на задачи за практическата работа в уроците, защото когато се приложат знанията по-лесно и по-трайно се усвояват.

Темата "Демографският проблем и неговото отражение върху човешките ресурси" – втората експериментална тема за текущ контрол, се проведе с акцент върху:

- 1) коментара на очакваните резултати: 1. Разкрива регионалните аспекти на демографския проблем, влиянието му върху човешките ресурси; 2. Коментира причините за проявлението му в различните части на света; 3. Разкрива спецификата на демографската политика по страни и региони.

2) представянето в схема на системата понятия за Човешки ресурси, при което се използват като опора и компетентностите от програмата за ДЗИ № 6: Обяснява геодемографските характеристики на населението в света; № 7: Изразява отношение към демографския проблем и аргументира начините за неговото решаване;

3) свързване на компетентностите от програмата за ДЗИ с очакваните резултати от програмата за XII клас и посочване на примерни задачи, с които може да се измери дали и доколко са постигнати тези резултати;

- 4) изпълнението на Тест 2 (задачи 1–30).

Усилията се насочиха към: кратко устно припомняне на основното, което изискват очакваните резултати; анализ на схемата от понятия – наложиха се някои корекции и допълнения, например, припомняне на същността на демографска криза, демографски взрив, демографски потенциал и демографски процеси. Учениците се затрудниха да посочат съществените признаци на някои от понятията – демографска политика, но лесно се справиха с други понятия като брой на населението, естествено движение, механично движение.

След припомнянето пристъпихме към Тест 2. По време на самостоятелната работа също имаше някои коментари, например какво е аграрно стопанство, възрастова структура, кои са икономическите системи.

Резултатите от Тест 2 дават основание също за **текущи изводи**:

1) трудни се оказват задачите за посочване на примери за връзката общество – природа – човек, за съотнасяне на верния отговор и за откриване на невярното.

Причините за това може би са във факта, че в хода на обучение по география и икономика учебното съдържание за география на света е огромно по обем и не достига достатъчно технологично време за затвърдяване на понятията.

2) По-лесни са задачите, които отговарят на въпросите как, кои, къде, коя. Това се обяснява с повтарянето на някои неща и с вече решаваните подобни задачи.

Темата "Регионално развитие и демографска политика" – третата експериментална тема за текущ контрол, се проведе с акцент върху:

1) коментара на очакваните резултати: 1. Обособява връзката между регионалното развитие и демографската политика; 2. Обяснява особеностите на демографската политика по региони и страни; 3. Аргументира тенденциите в регионалното развитие на населението;

2) представянето в схема на системата понятия за регионално демографско развитие, при което се използват като опора и компетентностите от програмата за ДЗИ № 17: Характеризира географските региони в света и прави изводи за техните специфични особености и проблеми; № 18: Разкрива особеностите на стопанството на регионите на примера на избрани страни;

3) свързване на компетентностите от програмата за ДЗИ с очакваните резултати от програмата за XII клас и посочване на примерни задачи, с които може да се измери дали и доколко са постигнати тези резултати;

4) изпълнението на Тест 3 (задачи 1–30).

Усилията отново се насочиха към: кратко устно припомняне на основното, което изискват очакваните резултати; анализ на схемата от понятия – наложиха се някои корекции и допълнения, например регионално демографско развитие. Учениците се

затрудниха да посочат някои от понятията – геодемографска ситуация, но лесно се справиха с други понятия, например урбанизация, мегаполиси.

След припомнянето пристъпихме към Тест 3.

По време на самостоятелната работа коментарите бяха относно проблемите на регионите и тяхното решаване. Резултатите от Тест 3 дават основание за следните **текущи изводи**:

1) трудни се оказват задачите за изразяване на отношение към демографските процеси, коментар на проблемите, и характеризира различни процеси. Причините вероятно отново са в хода обучението, където не е изградена достатъчно силна връзка между оценяваните компетентности и очакваните резултати.

2) по-лесни са задачите за разбиране очертаване и обясняване.

Темата "Класификация и типология на страните в света (географска, икономическа, религиозна, културно-цивилизационна). Индекс на човешкото развитие – същност и типология на държавите в света" е четвъртата експериментална тема и първата тема за тематичен контрол. Тя се проведе с акцент върху:

1) коментара на очакваните резултати: 1. Сравнява икономическите полюси в света по икономически показатели; 2. Извежда проблемите в развитието на икономическите полюси и разкрива причините за тях.;

2) представянето в схема на системата понятия за типове страни, при което се използват като опора признаците за класификация – географски, икономически, религиозни, културно-цивилизационни; както и Индекса на човешкото развитие;

3) изпълнението на пълния набор от задачи по формата на ДЗИ – Пакет 1

- Тест 4
- Задачи със свободен къс отговор № 31–36
- Практически задачи № 37–38

Усилията отново бяха насочени към: кратко устно припомняне на основното, което изискват очакваните резултати; анализ на схемата от понятия – наложиха се корекции и допълнения относно задачите със свободен къс отговор и практическите задачи. Учениците се затрудниха да посочат някои от понятията – социално икономическа география, разликата между структуроопределящи и специализиращи отрасли. Лесно се справиха с други понятия, например, енергийни ресурси, секторите в Националното стопанство.

След припомнянето пристъпихме към Пакет 1. Това е първата ситуация, в която учениците работят с пълния набор от задачи за ДЗИ, без темата. По време на самостоятелната работа имаше някои коментари, например, как да попълни тази схема, къде да напиша отговора, може ли да работя върху картосхемата.

Резултатите от Тест 4 (табл. 2) и дават основа-

ние за следните **текущи изводи**:

1) трудни се оказват задачите за оценяване и съпоставяне, вероятно поради липсата на умения за логически връзки.

2) по-лесни са задачите за практическа работа – те са онагледени и ангажират активно зрителната памет.

Темата "Съвременните конфликти в света и ролята на международните организации за решаването им" е петата експериментална тема и втората тема за тематичен контрол. Тя се проведе с акцент върху:

1) коментара на очакваните резултати: 1. Показва териториалното проявление на съвременните конфликти в света; 2. Разкрива причините за възникване на съвременните конфликти; 3. Разкрива ролята на международните организации; 4. Изказва собствено становище за възникването на конфликти в Балканския регион; за позицията на България и за възможностите за преодоляването им.

2) представянето в схема на системата понятия за международните организации и за регионалните конфликти;

3) свързване на компетентностите от програмата за ДЗИ (№ 11: Представя съвременната политическа карта на света като резултат от глобалните политически процеси; коментира регионалните конфликти и причините за възникването им) с очакваните резултати от програмата за 12. клас и посочване на примерни задачи, с които може да се измери дали и доколко са постигнати тези резултати;

4) изпълнението на пълния набор от задачи по формата на ДЗИ – Пакет 2

➤ **Тест 7**

➤ Задачи със свободен къс отговор № 31-36

➤ практически задачи № 37-38

Усилията се насочиха към: кратко устно припомняне на основното, което изискват очакваните резултати; анализ на схемата от понятия – наложиха

се някои корекции и допълнения отнасящи се до изясняване на съвременните конфликти и ролята на България. Учениците се затрудниха да посочат някои от понятията като видове конфликти, а лесно се справиха с други понятия, например, ООН, НАТО, СТО.

След припомнянето пристъпихме към Пакет 1. Това е първата ситуация, в която работят с пълния набор от задачи за ДЗИ, без темата. По време на самостоятелната работа имаше някои коментари, например как ще бъдем оценени, ако не пишем по темата, каква е формулата за оценяване, т.е. въпроси, свързани с предстоящата матура.

Резултатите от **Тест 7** (табл. 2) дават основание за следните **текущи изводи**:

1) трудни се оказват задачите за разработка на темата. Причините за това може би са стремежът да се вземе матурата, ако се решат само тестовите задачи.

2) по-лесни са задачите избор на верен отговор и прилагане на практически знания.

Причините за това може би са в желанието на всяка цена да издържат зрелостния изпит, без да се стремят към висока оценка.

Темата "Природноресурсният потенциал – фактор за стопанско развитие и предпоставка за качеството на живота" е шестата експериментална тема и четвърта тема за текущ контрол, в която контролът са прави със задача със свободен разширен отговор – т.е. разработване на тема.

Тя се проведе с акцент върху:

1) коментара на очакваните резултати: 1. Доказва ролята на природноресурсния потенциал като важен фактор за реструктуриране на икономиката; 2. Оценява природноресурсния потенциал като предпоставка за качеството на живота; 3. Предлага варианти за използване на природноресурсния потенциал в контекста на устойчивото развитие.

Таблица 2

Постижения на учениците при подготовката за пробна матура и от проведения Държавен зрелостен изпит

Table 2

Achievements of the students in preparing tentative maturity exam and from the State maturity exam

№ на ученика	Тест № 4		Тест № 7		„Пробна матура” Тест № 9					Формат ДЗИ (19 май 2009 г.)				
	Общ брой точки	Оценка	Общ брой точки	Оценка	Задачи 1-38 бр.т.	Задачи 3-38 бр.т.	Зад. 39 тема бр.т.	Общ бр.т.	Оценка	Задачи 1-36 макс.бр.т. 40	Задачи 37-38 макс.бр.т. 25	Задача 39 макс.бр.т. 35	Общ бр.т. от макс. 100	Оценка
1.	20	4,66	19	4,53	30	25	0	55	4,20	20	15	0	35	3,34
2.	22	4,93	24	5,20	38	22	5	65	4,59	37	14	2	53	4,18
3.	18	4,40	18	4,40	35	19	2	57	4,40	14	9	0,5	24,5	3,08
4.	13	3,73	19	4,53	32	25	0	60	4,50	20	14	0	34	3,34
5.	13	3,73	15	4,00	24	7	0	31	3,22	24	14	0,5	38,50	3,43
6.	20	4,66	18	4,40	37	25	5	57	4,33	21	13	0,5	34,50	3,32
7.	11	3,46	13	3,73	18	10	0	28	3,15	22	12	0,5	34,50	3,32
8.	24	5,20	22	4,93	27	20	3	50	4,04	21	12	0	33	3,28
9.	16	4,13	17	4,26	27	20	3	50	4,04	19	13	0	31	3,22
10.	25	5,33	26	5,46	38	20	4	62	4,50	35	15	0,5	50,50	4,04
11.	17	4,26	18	4,40	30	14	4	48	3,90	21	16	0	37	3,39
12.	23	5,06	22	4,93	29	25	10	64	4,52	31	11	4,5	46,50	3,81

2) представянето в схема на системата понятия за природноресурсния потенциал;

3) свързването на компетентностите от програмата за ДЗИ (№ 22: Характеризира природните компоненти; разграничава природно-географските области в България и оценява техния природноресурсен потенциал);

4) изпълнението на задача със свободен разширен отговор – разработване на тема „Природноресурсният потенциал на България“.

Усилията отново се насочиха към: кратко устно припомняне на основното, което изискват очакваните резултати; анализ на схемата от понятия – наложиха се някои корекции и допълнения и обяснения относно връзката между природно ресурсния потенциал, стопанското развитие и качеството на живот. Учениците се затрудниха да посочат някои от понятията – устойчиво развитие, индекс на човешко развитие, а лесно се справиха с понятия като например видове ресурси.

След припомнянето пристъпихме към Пакет 1. Това е първата ситуация, в която работят с пълния набор от задачи за ДЗИ, без темата. По време на самостоятелната работа имаше коментари за значението на природните ресурси, за развитието на държавите и въпроси, свързани с предстоящата матура.

Резултатите от разработване на тема „Природноресурсният потенциал на България“ също дават основание за някои **текущи изводи**:

1) трудни се оказват задачите за различаване и дефиниране, вероятно, защото са от по-високото равнище.

2) по-лесни са задачите за назоваване, посочване, при които се изисква избор на отговор от пониско равнище.

Седмата експериментална тема е заключителна. Тя е за годишен контрол, който се прави с Пакет по формата на ДЗИ, затова е наречена „пробна матура“ и се състои от:

- Тест 9
- Задачи със свободен къс отговор. № 31–36
- практически задачи. № 37–38
- тема „Оценка на географското положение на България“

По време на самостоятелната работа имаше коментари как правилно да нанасяме верните отговори, имаме ли право на грешка и поправка, за припомняне на начина на изложение на въпросите със свободен къс отговор.

Резултатите от Пакет „пробна матура“ са представени таблично (табл. 2) и дават основание за някои **заключителни изводи**:

1) трудни се оказват задачите, отнасящи се до причини, сравнение, анализ. Причините за това може би са в липса на трайни и задълбочени знания.

1) по-лесни са задачите за приложение и разбиране с един въпрос – кой, къде. Причините за това може би са в нежеланието на учениците да се задълбочават и да правят самостоятелно обобщения и изводи.

Резултатите от ДЗИ – май, 2009 г. са представени в Таблица 2. От явилите се на държавен зрелостен изпит само една ученичка е успяла да работи по писмената разработка на тема „Рила“. Това е 39 въпрос от ДЗИ. На него се дават 35 точки, ако ученикът е отговорил на всички критерии за оценка на писмената работа. Критериите за оценяване се дават само на оценителите в момента на проверка на работите.

Ученичката е отговорила кратко на зададената тема за Рила със следния план и скала за оценяване:

1. Географско положение, граници и морфохидрографски особености – 7 т.

а/ географско положение – 1 т.

б/ граници – 3 т.

в/ морфохидрографски особености – 3 т.

2. Природни условия и ресурси – 22 т.

а/ релеф – 5 т.

б/ климат – 5 т.

в/ води – 6 т.

г/ почви – 6 т.

3. Стопанска усвоеност – 6 т.

а/ стопанска усвоеност – 5 т.

б/ геоекологични проблеми – 1 т.

В хода на разработката на писмената работа ученичката е следвала зададения алгоритъм. Тя е писала последователно. Посочила е вярно къде се намира Рила и в по-общ план е описала нейните граници. Не е развила в подробности морфохидрографската подялба на планината, с нейните върхове, била, води и особености. Тук е мястото да посоча, че в критериите и изискванията по този план се изискват големи подробности, за да се оценят учениците с най-голям брой точки. По втора точка за природните условия и ресурси отново наблюдавам последователност в изложението, но кратко, без да се посочват, например, средногодишни температури, амплитуди, максимуми, минимуми на валежи и други данни. По третата точка правилно е отразила стопанската усвоеност на Рила и геоекологичните проблеми.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В хода на подготовка за матура поставях предварително темата, алгоритъма и учениците ги разработваха сами вкъщи. През годината сме правили анализ на някои теми. Обръщано е внимание многократно на това как да се разработва. Това, че учениците от моята група не писаха много по темата, ми дава основание да мисля, че тяхната цел бе да решат теста и другите задачи, а не да пишат по темата. От това правя извод, че е необходимо да наблюдаваме не само на тестовата подготовка, а и на подготовката за разработване на тема. В следващите випуски тази подготовка трябва да стартира още от IX клас, като се извадят всички компетенции и очаквани резултати, а в следващите класове да се започне с писането на темите и тяхното научаване. Тази задача е трудна, но не невъзможна. Аз вече започнах в X и в XI клас.

Лилия Добрева

СОУ „Климент Охридски“ гр. Ракиново

An educational technology for preparation for the State maturity exam in Geography and Economics

Lilia Dobрева

„Kliment Ohridski“ secondary school
Rakitovo town

Summary

This article concerns a version of an educational technology for preparation to obtain a General Certificate

from the State maturity exam in Geography and Economics. The concept and the program of the technology are presented. The concept is presented in terms of the required competences of two programs, namely: the General Certificate for Geography Education Program and the Program for 12-th Grade. Various tasks have been constructed in accordance with the required competences.

The instruments used are presented by their characteristics such as index of difficulty, content validity, etc. Conclusions about the students' achievements and the current situation were based on the results from four different format tests.

ЧЕСТИТА 2010 ГОДИНА!

На българския учител с признателност и любов

ВТОРО ИЗГОНВАНЕ ОТ РАЯ

(Апокриф)

Дядо Господ като изгъдил Адама от Рая, заради неговата непослушност, домъчнело му да гледа пусти хубавите му градини, а пуснал в него даскал Езекия, като му заръчал да се не взира дил много в Божиите творения, а само кеф да струва. Даскал Езекия бил добър човек, ама като нямало какво да прави, взел да бележи в тефтера си кое дърво по-право расло, кое птиче по-хубаво пяло и на кой извор водата по-буйно текла. Видял това Господ, па се разсърдил и го натирил от Рая, като го проклетел: „От сега нататък си учител да бъдеш и наместо Божиите творения да преценяваш, бележки на човешките деца да поставяш. На теб най-малка заплата да дават и главата ти всеки ден от делински шум на тъган да става!“ И от тогаз тегне върху всички учители клетвата на Езекия, както тегне върху жените клетвата на Ева.

А. И. (Анастас Иширков, бел. ред.)
(НА БАН, ф. 9ж, оп. 1, а.е. 2983, брой 1, с. 2.)

Карикатурата е от бр. 2 на „Фъркат лист“, публикувана под разказа „Най-старата история на учителството“. На нея пред картата на света може да се разпознае Анастас Иширков – по онова време учител по география и краснопис в Мъжката гимназия в София. Вероятният автор е Борис Михайлов, родом от Казанлък, учител по рисуване в същата гимназия (по П. Михайлов, 2008).